

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA
Hirlepkönyvtár
Névedéknapló
1900. évi. / 7. sz.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társzerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petitors ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szögig 4 kor., minden további szó 4 fill.

A kassai nagygyűlés.

A magyar felvidék metropolisában, a történeti emlékekben annyira gazdag Kassán nevezetes tanácskozássra gyűlnek egybe holnap a magyar gazdaszövetség képviselői.

Az ország társadalmának legtekintélyesebb és legfontosabb osztálya, a gazdasági élet gerincét képező földbirtokos osztály fogja ott megbeszélni ügyeit, elpanaszolni bajait, szóvá tenni a fennmaradását és jövőjét biztosító nagy érdekeket. Az összejövetel azonban korántsem lesz valami szűkös körű családi tanácskozás, részvétlenségtől kísért ankét, vagy az észrevétlenség homályában eltűnő mozgalom, hanem mint a program jelzi, szélesmederben mozgó eszmecsere, az öntudatra ébredt erőnek és a tekintélynek hatalmas megnyilatkozása, melynek az egész országra kiható fontosságot kell tulajdonítanunk.

Válasz lesz e nagygyűlés arra a mérész, kihívó hangra, melylyel a miskolci kereskedelmi kongresszus fegyverkezésre szólította fel a merkantil köröket a gazdaszövetség ellen. E kongresszus hangadó emberei eltávolítottak mindent a látóhatárból, a mi egyoldalúsághoz szokott szemeket bánthatta volna, nem akarták meg-

látni azokat az erőforrásokat, melyekből a kereskedelem táplálkozik, csak a szivattyúkat nézték, melyek a kiszorult erőt és életet a kereskedelemben átöntik.

Innét van, hogy a miskolci merkantilisták nem is ejtettek szót másról, hanem csak azokról a módokról, melyek segítségével szivattyúik szívó képességét még magasabbra fokozni törekednek. Hogy azonban az erőforrások, az ipar és a föld, megbírják-e a telhetetlen kereskedelem szipolyozását, nem apadnak-e ki végképen, mivel már úgy is ki vannak merítve, az a miskolci kongresszust nem érdekelte. Hogy az ország túlnyomó nagy többségének, a nemzettest zömének, a földmivelő és a kisipart üző népnek létérdeke éppen azokhoz az erőforrásokhoz van kötve, melyekből a kereskedelem a gazdagodás eszközeit szerzi be: az a mi kereskedelmünket közvetítő elemeknek nem okoz gondot.

Kiszarolni a kisiparost és a gazdát, elnyomni mindakettőt, vagyonukat megkaparítani és a lelketlen spekuláció kezére átjásznai: ez annak a merkantilizmusnak a célja, melynek sivitó hangját Miskolcon hallottuk. Régóta ismert, de a mai kormányrendszer alatt mégis meglepő merészséggel intézett ez a kongresszus támadást a hitel- és fogyasztási szövetkezetek ellen, követelvén e szövetkezetek meg-

adóztatását. Minthogy társadalmi úton a merkantilisták meg nem akadályozhatták a szövetkezeti ügy fejlődését, állami és kormányzati rendszabályokkal szeretnék megbénítani a önszegélyre irányuló üdvös törekvéseket, hogy a kis emberek, a hitelre és olcsó életre szoruló existenciák továbbra is a nyomorgató tőkének a zsákmanya lehessenek.

S ugyanakkor, midőn a merkantilizmus adóprésszel akarja a szövetkezeteket megnyomorítani, a maga számára egy igen tetemes forgalom erejéig adómentességet követel.

Erre a támadásra, reméljük, megkapja a választ Kassán, a hol bizonyára az is szóba kerül, hogy azzal a képviselőválasztási szervezkedéssel szemben, melyre Miskolcon a jelszót kiadták, a magyar gazdaszövetség áttörhetetlen csatálancot képez. Úgy is évtizedeken át elhanyagolták a gazdák a képviselőválasztásoknál annak az életbevágó kérdésnek a mérlegelését, vajjon azok a férfiak, a kiket a kerületek a földmivelő nép segítségével és annak szavazataival az ország törvényhozó testületébe küldenek, bírnak-e igazságos érzékkel a közgazdasági érdekek iránt, és el vannak-e tökéltve a súlyos válsággal küzdő gazdaszövetség megmentésére közreműködni? Ennek a kérdésnek a hordozó

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

Őszi kép.

Írta: **Mittuch József.**

Levélhullás, ... lombfolyás ... mindenütt a sejtett, lassu haldoklás le nem tagadható képe... Kiállok a főlájkadt sikra, borongva, merengve nézem a sárgás, vöröses árnyalatu lombos erdőket, melyek titkos méhéből felém surran az őszi szél lehe s meglegyinti izzó arcomat. Mélabus hangulat vesz erőt lelkemen. Az őszi napsugár halovány fényzónében hattyudalát cirpeli a jóhangu tücsök, fejem fölött csoportokba verődik a bucsuzó fecskesereg s a mirriad-póktól szótt vékony szálu fonál csillogva hullámoz a kiaszott tarlón...

Szivem elborul. Belemarkolt méhébe az őszi hangulat s följazotta néma, titkos hurjait... Gondolatom elkóvályog a borongó szívetel virányaira, melynek kecsesen nyíló virágait oly szokszor észrevétlenül lekaszabolja az ősz vihara, az élet fergetege, mely megtépázza, megpatkolja a legboldogabb szívet is. Ennek is van tavasza, kikelete, virágyulása, de nyomában már ott settenkedik az ősz a lassu-lassu haldoklás, a biztos halál!

Gondolataimba elmélyedve észre sem veszem, hogy a pajkosan enyelgő szél felém sodorja az enyészet első hírnökét: az elsárgult, fakó levelet. Ott zizzen, zörög lábam előtt a kiaszott rögön s zöreje mesét, édes bus mesét mond éledő szívemnek az élet őszéről... a hervadás első jeléről...

Napfényes szeptemberi reggel volt. Az éjjel esőndesen aláhullott eső cseppei még ott ragyogtak a kelő nap sugaraitól övezve a satnyuló fűszálon, a komorodó lombon. Zákányék árnyékos kertjében rendre megkopogtatta a tarkatollu harkály a holtkérgű fákat, hosszú nyelvvel ki-kihuzigálta a téli szállásra oda menekülő ártatlan férget. Az erdőkből levonuló egyhangu cinege is pajzánul szökdécselt ágról-ágra, örült a verőfényes őszi napnak, mely visszaidézte madáremlékébe az elmúlt, lepergett tavasz gyönyöreit.

Az Aristolochiával befuttatott lugas körül ott nyíltak még egyes elkésett virágok, melyek között büszkén pompázott a csillagszírur krizantemum virága.

Bent a lugasban Zákányék ép reggeliehez ültek, kiaknázni akarták a kínálkozó alkalmat, élvezni az ősz gyönyöreit. A napsugár suttymóban beosont a lombzövevény rései között a terített asztalra s mindenféle alakokat vetett a céda gyerekek elé.

Hahota, kacaj járta át a lugast, az apróság kis kacsóiba fogdosta a szökellő sugarat, a szülék meg örültek a bimbózó tavasznak, az ősz közepén.

Egymás mellett ültek éppen úgy, mint hajdanta tíz év előtt a tavasz egy illatos alkonyán, ott a sűrű lombok alatt, a fehérülő nyírfapadon, hol örök szerelmet... hűséget esküdtek egymásnak.

Néma, hallgatag volt az ajk, csak a dobogó szívek, a mély, epedő tekintetek meséltek örök boldogságról, sóha nem muló szerelemről...

Emlékszel-e édes lelkem? Ma tíz éve... — ? Finoman szitált, hullott az őszi permeteg, elhagytuk a balványfa árnyát s oda vonultunk aranyos fészkek csöndes helyére. Emlékszel-e?... Közbe húztuk a bársony zsöllyéket, hogy lehelled is érintette lázas arcomat. Ereimben fölpezdült a vér, sejtettem, de nem tudtam szerelmedet... Viruló tavasz volt szíveinkben. Szavad, tekinteted, mosolyod elkábított, édenbe ragadta kéjittas lelkemet. Emlékszel-e...? Győzött rajtad a gyöngeség, nem bírtad tovább, szóltanul föliramodtál, átkaroltál azzal az alabastrom karral s önkéntlenül is rányomtad ajkamra az első csókot, melyet nem kértem, de önként megadtad azt. Szeretted, szerelmed első jele volt ez. Nyílt, többé vissza nem vonható... Tűz, emésztő láng

erejét éppen maguk a gazdák fejezték el a mérlegelés serpenyőjébe vetni, azért most már égetően szükséges, hogy ezt a kérdést állandóan a felszinen tartsák és a választások alatt arra fősúlyt fektessenek.

De ha fontos is az állásfoglalás, melylyel a kassai nagygyűlés a mód és mérték nélkül terjeszkedni akaró merkantilizmusnak az útjába áll, mégis nem ez lesz ennek a nagygyűlésnek a főeredménye, tanácskozásainak a főcélját és magvát nem ez fogja képezni, hanem az a nagyszabásúnak ígérkező eszmecsere, mely ott a középosztály körül megindul és gazdag tartalmával gyakorlati irányú széles mederben fog hömpölyögni.

Kassán először fogjuk hallani a középosztály fogalmának félreérthetetlen tisztázását. Hosszú időn át megszoktuk, hogy ha említeni halljuk a középosztályt, azonnal a gentryre gondolunk, a középbirtokos osztályra, a mely pedig egymaga soha sem alkotta s nem is alkothatta a középosztályt, bár századokon át annak elsőrangú képviselője volt. Vezető embereink nagy részét, hadseregünk és tisztviselőink javát a gentry szolgáltatta. Ő reá hallgatott a falu népe, őt követte az iparos és a kereskedő. Nemzeti jogszokássá fejlődött ki a gentry vezető szerepe, sőt a közélet számos terén jogszabályok, törvények biztosították ennek a nemzettagnak a térfoglalását. Azért ment át a közvéleménybe az a gondolkodás, mely a középosztályt a gentryvel azonosítja.

Pedig a valóság mindig az volt, hogy a középosztályt négy elem alkotja: a középbirtok, a hivatalnok, az iparos és a kereskedő. A rendi alkotmány és az ősiség kifolyása volt, hogy a középbirtok és hivatal a gentry kezébe jutott, a mely berendezkedés azonban nem rekesztette ki az iparost és a kereskedőt a középosztályból, csak háttérbe szorította. De ebben a háttérben sem az iparos, sem a keres-

kedő nem indult hanyatlásnak, nem nyomorgott és nem pusztult, ellenkezőleg vagyonosodott, jólétre tett szert s utóbb már határozott befolyást is gyakorolt a társadalomra.

Az ősiség eltörlése és a népképviselői alkotmány uralkodó elvei egészen új viszonyok közé sodorták a gentryt. A középbirtok vagy kiesett a kezéből, vagy a roppant terhek és a mostoha gazdasági viszonyok nyomása alatt elvesztette konzerváló erejét és egy igen nehéz, sokszor inséges életnek a tanyája lett. A hivatal pedig, melyhez a középbirtokból kiszorult gentry, mint mentő eszközhez folyamodott, sokkal szegényebb ellátást nyújtott, mint a minő ezt a jóléthez és bőséghez hozzá szokott úri népet kielégíthette volna. Nélkülözés és sanyarúság váltotta fel a jó mód helyét, a nélkülözést azután az erkölcsök lazulása, ezt meg a gentry társadalmi és politikai befolyásának az elvesztése követte.

És mindez nem lett volna olyan baj, ha a középosztályban egy új elem lépett volna a vezetés terére, akár az iparosok, akár a kereskedők köréből. De a kisiparosnak erkölcsstelen versenyt csinált a korlátlan iparszabadság, a kereskedőt rontották a kedvezőtlen hitelviszonyok, mind a kettőt pedig fojtogatta a mozgó tőke, melyet a liberalizmus nevelt nagygyá. A mozgó tőke, ez a vámpír ölelte át durva csápjával a kisipart és a kiskereskedelmet, amazt a gyáriparral, emezt pedig a szédelésre alapított nagy kereskedelemmel szorongatta.

Igy jutott a hazai társadalom abba a megdőbentő helyzetbe, hogy immár három évtized óta a középosztály vezetés nélkül vergődik a közgazdasági és a politikai élet hullámai között, a nélkül, hogy a könnyebb boldogulásnak a révpartja felé csak egyetlen egy lendülettel közeledhetett volna.

A középosztály kínos vergődése az

országra nézve nagy bajoknak és veszedelmeknek a kútforrása lett. Minthogy a társadalom soha sem nélkülözhetette és ma sem nélkülözheti a középosztály vezetését, nálunk ennek az osztálynak a hanyatlása folytán minden téren, de különösen a belpolitikai irányok követésében végzetes erkölcsi visszaesés következett be.

Minden ellenállási képesség nélkül járószallagon hagytuk magunkat vezetett a liberalizmus által, mely előbb üres jelszavakkal elbolondított, azután kiszolgáltatott minket a nálánál szemérmetlenebb, de épp oly lelketlen kapitalizmusnak. Ez volt a főoka gazdasági romlásunknak, a társadalmi és politikai erkölcsök elzüllesztésének.

A kassai nagygyűlés feladata lesz, megtenni az első lépést a középosztály helyreállítására. Romlatlan lelkű, élettapasztalatban gazdag s a magyar földet forrón szerető férfiak fognak ott rámutatni e reorganizáló nagy munkának a módszereire és megszabják annak kereteit.

Törekvéseik sikere attól függ, megérti-e őket az ország népe, és elhatározza-e magát e lelkes férfiak odaadó, minden nehézséget leküzdő támogatására? — Higyük mind a kettőt és bízzunk a jobb jövőben!

Magyar függetlenség — német pénzen.

Csak pár szót és néhány számot olvassunk a frankfurti *Eisenbahn-Renten-Bank* 1899—1900. évi jelentéséből. Az van benne megírva, hogy a bank birtokában egyebek között *negyvennyolc millió korona értékű magyar vasuti elsőbbségi kötelezvény van.*

Olyan szám ez, a melynek olvasására megdőbben a magyar ember s önkéntelenül kérdezi: — Ez hát az a híres magyar vasuti politika eredménye?

Utazom Nagyváradról az Érmellékre, írja a „Tiszántul“, melyből e sorokat vesszük. Azt hiszem, ez már csak magyar vasut, hiszen gyorsaságra és döcögésre versenyez az országuton balagó ekhós kocsiival. Talán így van? Dehogy! A bihari vasutakból *négy millió* korona értékű el-

lobogott lelkemben, a boldogság tudata majd megőrdített. Feledhetlen nap volt ez életemben, melynek emléket élteni a mai napig tartó szerelem üdítő harmata...

Odaborult a nő lassan hullámozó keblére s csapongó gondolata tovább szötte a megkezdett mesét.

— Emlékezem... emlékezem s úgy érzem, hogy szíveinkben még most is kikelet, tavasz honol.

A kert ösvényein kavicsos gurigázó gyermekek kacaja behallatszott hozzájuk a lugasba, mint turbekoló gerlicék csengő szava.

A szél belemarkolt a lugas lombjába, letépett egy elsárgult levelet s oda sodorta eléjük.

— Nézd lelkem, az ősz kezdete... A beköszöntött hervadás.

— Nem édesem, hisz érzed még a nap lángsugarát. Rügye kora tavasszal föl pattan, nem esoda, ha idő előtt hullatja egy-két lombját...

Ujra végig suhant a lugas fölött a mókázó szellő s egy új szikkadt levelet hullatott a nő fekete fűrtjeire. Nem érezte a könnyű levél hullását.

— Látod édesem, itt az ősz új jele, most hullott libegve-lobogva egy elsárgult levél éjsötét hajadba.

Végigsimította fehér, keskeny kezével az aláomló fűrtöket, de még jobban bekuszálta a tolakodó levelet.

— Segíts kérlek, húzd ki a hajamból.

Míg a levél után nyújtotta kezét, erősebben oda tekintett és a levél kisiklott ujjai közül. Még egyszer oda pillantott a helyre, a hol a levél fektült s hosszú csókot nyomott az illatos hajra... Visszament helyére s hallgatásba merült.

— Mi bajod Elek? — kérdezte nyugtalanul, — mialatt mind a két kezével vizsgálgatta haját. Talán nincs rendben a hajam?

— Rendben van édesem, de nem állhattam ellent, le kellett csókolnom a fonnyadt levelet.

Gyanakodva nézett reá a vizsgáló szem s karcu ujjával még folyton kotorászott csillogó fűrtjei között.

— Fonnyadt levél volt...

— Igen elsárgult, fakó lomb.

— És már nincs ott?

— Nincs.

— És csakugyan semmi más nem volt ott?

— Semmi édes lelkem!

Mindig mélyebben, mélyebben tekintett szemei közé s Elek nem bírta el kemény tekintetét. Ki szembe tudott nézni vészszel, fergeteggel, képtelen volt elviselni felesége merev pillantásait.

Jobbra, balra révedezett a szeme, mi újabb tápot nyújtott a nő gyanujának.

— Mit jelentsen ez Irén lelkem? Csak a kigyók bűvölik el ilyen tekintettel áldozataikat. Igazán ostoba képet vághattam vizsgáló pillantásod nyomán.

— Dehogy ostoba, gonosz képet — vágott közbe Irén haragos hangon. Régen tudom én azt, hogy nem tiszta a lelkiismereted, hogy valami titok, valami bűn nyomja a lelkedet, melyet szégyelsz bevallani. Rendesen elpalástolod ugyan titkodat, cifra, émylgyós, édes szavakba burkolod — de előbb-utóbb mégis csak kiszül a turpisság. Ne tagadd, elárultad magad most is, titkod miatt elszégyeltem magad, fölriadt a lelkiismereted... s te azt hiszed, hogy ravasz csókokkal, mely most is perzseli hajamat, jóvá teszed a rejtegetett bűnt...?

Pfui! nem kell a te Júdás-csókod — s oda kapott fűrtjeihez mind a két kezével, akárcsak a nyomát, helyét is szeretted volna megsemmisíteni. Pezsgésbe hozott vére rózsapírral borította el máskülömben alitt, érdekes arcát.

Elek elhült. Soha sem látta még Irént ilyen különös hangulatban. Fölocsudva a kemény, szóáradat hatásából, engesztelő hangon mondá:

— Ugy viselkedel igazán édesem, mint egy

sóbségi kötvény és egymillió kétszáz ezer korona értékű kötvény az Eisenbahn-Renten-Bank tulajdona!

Menekülők Debrecenbe, az alföldi magyarság központjába. Innen már csak magyar vasutra ülhetek! Megyek innen egy jó magyar vidékre, Egerbe, az Ohat-Kócs felé vezető derek vicinálison. A kis masina majd megful a homokban, de birja emberül, éppen mint az alföldi juhász. Ez talán magyar vasut? Dehogy! Ennek a vasutnak *nyolc millió* koronája van a frankfurti banknál.

Már pedig én minden áron Egerbe akarok menni! Próbáljuk meg a fűzesabonyi utat. Ez talán magyar vonal? Ennek is *nyolc millió* koronája van a német bank pénztárából.

Kétségbeesve nyulok az utolsó mentő eszközöz: választok kerülő utat és megyek Tokajon, Szerencsen át Egerbe. Téved, a ki legalább itt vel magyar vonalat feltalálni. Ott megy át a vasut a betyáiról híres Nyírségen, megkerüli a büszke tokaji Nagy hegyet, hidjáról köszönti a szöke, a magyar Tiszát (a folyót!) és — ennek is *két csekély millió* koronája van a németnél rováson!

S aztán ha Eger környékén akarnek magyar vasuton parádézni, ott is csúfosan megjárnam. Va a vidéken egy vasut, mely büszkén viseli a *mátra* nevet, pedig agazában csak *frankfurtinak* kellene ezt is elkeresztelni: ennél *tizenkét millió* koronával van érdekelve a sógor.

Ne folytassuk tovább. Hanem említsük meg, hogy ez még csak egyetlen egy német bank számlája, a többi képzeljük hozzá s aztán álljunk ki és mondjuk magunkat független államnak.

Szomoru, nagyon szomoru jelenség ez. Az embernek szinte kedve volna feltámasztani Széchenyit halottaiból s vele kiáltani oda a nemzetnek:

— Gazdagodjatok! Először az erszényetek legyen független, akkor parancsoltok kifelé is! De míg a fillért a szomszédból kéritek kölcsön, bizony kikacagják itthon is a kölcsön pénzen tett cifráságokat!

Mit ér a törvényben kimondott függetlenség, ha minden apró vicinálison Frankfurtból kell kölcsön kérnünk a garast. Semmit. Benne van a törvényben, de nem tudunk érvényt szerezni neki. Olyanok vagyunk, mint az önértetes diurnista: magunk közt nagyban hangoztatjuk a független, önálló élet szépségeit, de bizony ugy 15-ike táján, mikor kifogy a pénz, szép alázatosan kérünk a nagyságos szomszédtól egy kis előleget.

Világosságot követelünk!

Nyitrán már napok óta tudják az emberek, hogy dr. Rudnay Sándor polgármester urnak váratlan és kellemetlen dolga akadt, mert saját tisztviselőinek hivatalos eljárását kell vizsgálnia.

Ezuttal a vizsgálat nagyon csak Offenberger Mihály városi kapitánysági fogalmazó ellen irányul, a kit azon gyanu terhel, hogy a hivatalos pénzek kezelése, beszállítása és elszámolása körül olyan hibákat követett el már huzamosabb idő óta, a minőket pontos és lelkiismeretes tisztviselők elkövetni nem szoktak.

A polgármester úr már majdnem 14 nap óta foglalkozik ezen ügygyel, de még mindig nem fejezte be a vizsgálatot.

Igaz ugyan, hogy a polgármester urat egyéb teendői is elfoglalják és elvonják, de a városházáról kiszivárgott hírek szerint, az elhuzódásnak van más oka is.

Offenberger Mihály — ugy suttoják — önmagát mentendő, Rédeky Géza kapitányra iparkodik a felelősséget ráhárítani, s a multakra vonatkozó jegyzetekből mondogatja be saját hivatali közvetlen főnöke ellen a nehezményeket.

Bármiként álljon ez a dolog, mi a polgármester urtól világosságot követelünk!

Ebben a kérdésben el kell tekinteni a személyektől, s az ezek iránti rokonszenvtől, mert itt közérdekről van szó.

Ugyanegy hivatalban két olyan tisztviselő, a kik egymásnak alárendelvék, s egymásnak helyettesítésére utalvák, nem működhetik üdvösen és a közérdeknek megfelelően, ha egymás ellen vádaskodik!

Dr. Rudnay Sándor ur erélyétől elvárja a város közönsége, hogy ezt a kinos ügyet gyorsan és szigoruan fogja tisztába hozni.

Emlékezzék csak a volt főjegyző esetére. A mint hivatalától fölfüggesztették, azonnal föloldódott sok embernek a nyelve, és sokkal könnyebb volt világosságot teremteni. Ha kell, tegyék meg most is. Inkább derüljön ki fölfüggesztés utján az egész való, s legyen példás a büntetés, ha van büntetni való, sem hogy titkolódzás, s elnéző eljárás oly hibákat takarjon el, melyek a hivatali kötelességekkel össze nem férnek.

A városi kapitányság kezén a mi tudomásunk szerint annyi mindenféle pénz megy keresztül, hogy az ottani kezelésnek tisztaságához por szemnyi gyanunak vagy kifogásnak sem szabad félni, ha csak tisztviselőink hivatali tekintélyét magunk nem akarjuk lerontani.

Mi már régebben is helytelenítettük, hogy a kapitányságnál befolyt pénzek csak havonként szállittatnak be a városi pénztárba, mert ez is lehet egyik oka a rendtelenségnek, eltévedésnek, elkallódásnak.

Nem tagadjuk, hogy a pénztárnak is, a kapitányságnak is szaporítja teendőit a naponkinti pénzbeszállítás, de a rend előbbre való a kényelemnél.

Értesülésünk szerint a polgármester ur most már kényszerül a kapitányság pénzkezelését *tekre visszamenőleg* átvizsgálni, s ez nagy munkával jár.

Jól teszi. Debuisset pridem, mert ez kötelessége a városi szabályrendelet szerint. Most csak saját netáni mulasztását hozza helyre.

Tegye meg ne csak saját kellő tájékozása végett, hanem kivált azért is, hogy egészen tiszta bort önthessen a városi közönség poharába.

Védeni fogjuk a hibátlan, de nem bocsátunk meg annak, a ki városunkat ismét rossz hirbe hozná.

Ezért mondjuk a polgármester urnak: *Világosságot követelünk!*

P. —

Levelezés.

Mester-választás Farkasdon.

Farkasd, 1900. október 4.

A hercegprímás ő eminenciája Klinda Károly farkasdi főtanító és kántort az esztergomi tanítóképzőnek gyakorló iskolájába tanítóul kinevezte, egyidejűleg reá bizta, hogy a tanítóképzőben a módszertant előadja. Ezen kitüntetéséhez mindenki, ki Klindát ismerte, szívből gratulált.

Elbűsúzása a hitközség és iskoláinktól megható volt, szem nem maradt köny nélkül, 14 évig működött Farkasdon közmelegkedésre s a hívek szerettek. Alig hogy eltávoztak a pályázók s a pályázat közzé tétetett, jelentkeztek a megkezdődött a pártoskodás. Összesen 34 pályázati kérvény adatott be, a kérvényezők legtöbbször személyesen meg is jelent, s volt példa reá, hogy egy nagy misén 28 kántortanító mutatkozott be hangjával és orgonajátékával. Nehéz volt a választás, mert a 34 jelentkező között volt több kitünő hangú, viszont kik ezen isteni adományal nem rendelkeztek, volt több, kiknek tanulmányai nem rendelkeztek a legjelesebb tanerőket árultak el.

Köznépünk, sajnos, nem ez utóbbira fektette a fősúlyt, hanem arra, ki a legjobb tenorista. Az iskolaszéknek 10 tagjából a fele azonnal melléje

kurtaszoknyás leány. Mikor lesz már belőled komoly, eszes asszony? Emlékezzél meg róla, hogy tiz éves házások vagyunk s ezen idő alatt nem nyújtottam neked okot még csak gondolatban sem ahhoz, hogy ilyen neveléses vádakkal illess. Kérlek ne berzenkedj, légy okos!

— Ah! ugylátszik már öreg vagyok neked, mert tiz évi házasságunkat folyton emlegeted. Tudd meg, ezt gondolnod szabad, de nem illik azt szemembe mondanod. Ez már magában véve is mutatja, hogy nem ugy van most, mint volt régen. Ismerd be, említettél volna-e ezt annak előtte? Ugy-e nem? Ha akarod, hogy legalább félig-meddig becsüljelek még — valld be mit tetél? Hisz iszonyu földat az neked így bűnöd tudatában bolyongui. Ha tiszta lenne lelkiismereted, bátran tekintenél szemembe s nem kerülnéd annak tüztét. Valld be titkodat, talán megbocsáthatok még.

Szavaiddal haragítasz Irén — bocsánatodra nem szorulok. Ha megbántottalak volna csak valaha is, vagyok annyira férfi, hogy bocsánatodat kérjem, de így minden ok nélkül bocsásd meg lelkem — engesztelődésedet visszautasítom.

— Édes Elekem ne beszélj kérlek ily hangon — ez sebzi szívemet s iszonyatosan fáj. Nem szorítlak annyira, hogy esetleges vallomásod által

megalázzad férfi voltodat. Csak végtelenül bánt, hogy bizalmatlanságodat tapasztalnom kell. Ugy becsültelek, ugy szerettelek, mint nő talán még soha férfit nem becsült... Benned, lelkedben találtam föl hajszolt boldogságomat, benned láttam a legnemesebb, legjellemesebb férfit, ki képtelen feleségét megcsalni...

— Kérlek Irén...
... Milyen végtelen boldognak éreztem magam azon tudatban, hogy téged... egyedül én bírlak téged, ki csak a tiszta igazságot, igazmondást hordod ajkadon, kinek egész lényét olyan moesektalannak, olyan tisztának láttam, mint az égbolton ragyogó napkorongot. Ilyen férfit csak imádni lehet s én imádtalak... becsültelek, mint életem legnemesebb boldogítóját... Nem mondhatod, hogy nem igazat szólok... S most... most óh szakadjatok le egek, te... te... a férfiak eszménye megcsalsz, rejtegeted szíved titkát előttem, hűséges, szerető, imádó feleséged előtt...

— Irén! tudom, hogy a lelkedben fölbujránzott keserűség adja ajkadra e sértő szavakat, de én férfi szavamra esküszöm neked, hogy soha még csak szándékom sem volt megcsalni téged...

— Forró köny révedezett Irén selyemszálú pilláin, egy-két csöppje megnevetsítette kipirult arcát. Elekre fordította kesergő, könyörgő tekin-

tetet s rövid benső tusakodás után tovább rebegte pirharmatos ajka:

— No hát mondd meg akkor, mért csókolad meg a hajamat, mért lettél oly szótlan utána, mikor az nem szokásod?

— Engedd meg, hogy erre ne feleljek.
— Nem! és ezerszer nem, én akarom tudni!
— No hat nem én mondom, de kérdezd meg kis velencei tükörödet, nézz jól beleje, az megmondja neked. Irén inkább repült, mint ment a szobába, hogy megtudja a kis tükörtől a titkot. Jó soká maradt bent. Pár perc mulva a tett fölfedezés súlyától megsemmisítve jelent meg a kert rácsos kapujánál. Ujjai között tartott egy csillogó szálát, mely hasonlított az elszáradt kórokon libegő, ősz derekán mutatkozó finom szálhoz.

Egy ősz hajszál volt.
Lehorgasztott fövel lépett Elekhez, ki épen tárcájába gyümöszölte az Irén hajára hullott, fakó levelet.

— Persze kitepted azonnal. Mindjárt gondoltam. Add ide édesem, az ide tartozik az első fonnyadt lombhoz, mely aranyos, szép fejedre hullott. Remélem, hogy most már szent a béke közöttünk.

— Édes, drága lelkem! — rebegte zokogva, mialatt vállára hajtotta lázas kis fejét — minden

csoportosult, másik fele bevárta a pályázat lejárta, addig senkihez nem csatlakozott. Itt meg kell jegyezni, hogy a 34 pályázó közül egynek az összes osztály bizonyítványai és tanképesítője csupa kitűnő volt, négynek ugyanezen okmányok szerint csupa jelese volt, mégsem ezek közül választott a nép! Igen a nép, mert a le nem kötött 5 iskolaszéki tag nem fektetett fősúlyt a hang és énekre, mint inkább arra, hogy az iskola jeles tanerőt kapjon. A várva várt választás okt. 1-én ejtett meg. 5 iskolaszéki tag a hang után indulva Jónás Ferenc kocséri főtanító és kántorra szavazott. 5 iskolaszéki tag pedig egy jeles tanfőúrra, Szűcs János semptei főtanító és kántorra szavazott.

Mínt hogy a szavazatok egyenlők voltak, elhatározatott, hogy a két jelölt összes okmányai a főgyházmegye főhatóságához terjesztendők fel. dűntés végett.

Eddig immár ment a dolog: de amint a Jónás-párt erről értesült, hogy még nem győztek, hanem hogy Esztergomban fognak dönteni a két jelölt között, tudva azt, hogy ellenjelöltük: Szűcs Jánosra szavazott a kegyuraság képviselője, a plebános mint iskolaszéki elnök, az alelnök és két iskolaszéki tag — mintegy 150 hitközségi tag összebeszélve a plebánia épületébe hatolva elkezdte irtóztató lármával Jónást elvetni, s a Szűcsre szavazott iskolaszéki tagokat megfenyegetni. Ilyen mostre-felvonulás az nap délután és estefelé még kétszer ismétlődött s mert már ekkor a bor és pálinka beszélt s fenyegetőztek, hogy szétszedik a plebániát. A Szűcs pártból három csakis a béke helyreállítása végett engedett és egy nyilatkozatot irt alá, a melyben kijelentettek, hogy Szűcstől elállnak s Jónáshoz csatlakoznak. Így állt este 7 óra körül a béke helyre s a nép Jónást éltetve szétszólt. Kivánsiak vagyunk, hogy az ilyen erőszakolt választáshoz mit szól a főgyházmegye főhatósága. *Levelező.*

Ujdonságok.

Azon t. olvasóinkat, kiknek előfizetésök a jelen évnegyeddél lejár, nemkülönben azokat is, akik előző évnegyeddél is hátralekban vannak, tisztelettel felkérjük, hogy előfizetéseiket megújítani, illetve hátralekkaikat kiegyenlíteni sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fenakadás történjen. A „Nyitrai Szemle“ kiadóhivatala.

Dr. Franciscy Lajos, lapunk társ-szerkesztője, tegnap délután Olaszországba utazott. Dr. Franciscy barátunk tulajdonképen Egyiptomba hajamat is kitépném, hogy téged egyetlen Elekem megbántottalak.

— Kár lenne édesem! Elegendő ez az egy is. Annak jele, hogy kezdődik az ősz — de hála Isten a valódi ősz még messze van...

Dobogó szívökben virágnylás, lombfakadás, örök mosolygó tavasz honolt, pedig az élet ősze megkezdte munkáját...

Nem csak az erdők sudara, koronája lesz deres, zuzmarás, pereg, jön, rohan az idő s a késő ősz hűvös lehellete hervadó, komor, borongó ősz rajzol a legaranyosabb női fejre is... s nyomában kódós, ősz hangulat ébred a legéletvidorabb szivekben is...

Az első ősz hajszál... az élet őszének keserves, fájó pirkadása az...!

Sziporka.

Kiváncsi.

A: Na barátom hogy vagy háziasszonyoddal megelégedve?

B: Hiszen egészen csinos asszonyság, csak ne volna oly borzasztó kiváncsi.

A: Hogy-hogy?

B: Folyást azt kérde tőlem, hogy mikor fogom a házbért kifizetni!

és a Szentföldre készült, már be is küldte a pénzt egy utazási vállalatnak és a mult hét szerdáján kellett volna Triesztől indulnia Alexandriába. Az utolsó pillanatban, előttünk ismeretlen okból, azonban az utazási vállalat lemondott a tervről. Társ-szerkesztőnk Svajcon és Szent-Gottárdon át veszi útját Rómába e-utleg megnyitja egész Sziciliáig. Utközben rajzokat küld lapunknak kétségtelven érdekes utjáról.

Személyi hírek. Lobkowitz Ferdinand hg. budapesti hadtestparancsnok e hét elején két napot Felső-Elefánthon töltött b. Edelsheim Gyulay Lipót látogatásában. — Gr. Apponyi Lajos kir. udvarnagy ő exciája mintegy két heti tartózkodásra Nagy-Apponyba érkezett. — Seefried b és neje, bajor kir. hercegnő Kis-Tapolcsányban töltötték néhány napot.

Markhot Gyula alispán, ki több héten át súlyos betegség folytán az ágyat volt kénytelen őrizni, már annyiból jobban érzi magát, hogy felkelhet, de még mindig nyugalomra van szüksége, és minden hivatalos teendőktől tartózkodnia kell, hogy mielőbb teljesen felépüljön.

Egyházmegyei hírek. Mihálik József báni apát-plebános párisi és lourdesi útjából hazakerkezett. — Schmid Géza schávníki és Buday József terchovai segédlelkész kölcsönösen áthelyeztetek. — Biza Lajos, nyitra-egyházmegyei áldozat, tabori lelkész, Budapestről Szerajevoba helyezteték át.

Kinevezés és áthelyezés. Skvór Dezső honvédhadnagy Nyitráról a lévai zászlóaljhoz lón áthelyezve. — Horniss József privigyei adóoszt Malackára adóellenőrnek neveztetett ki.

A persa követ Nyitrán. Eperjessy Albert, osztrák-magyar követ és meghatalmazott miniszter, cs. és kir. kamarás nejevel és egész családjával Nyitrara érkezett és Zoboron a Pongrácz féle villában vett szállást. Eperjessy ur fia a nyitrai főgimnáziumban eddig mint magántanuló vizsgázott és e célból, mint annak idején említettük a vizsgáló bizottság külföldön több helyen megjelent a fiu megvizsgálására, a hol épen édes atyja diplomaciáig alkalmazva volt. Most, mínt hogy már VIII. osztályba jár Eperjessy ur szabadságot vett és az érettségi vizsga befejeztéig Nyitrán fog tartózkodni. Eperjessy ur a mai (szombati) nap folyamán látogatást tett Bende Imre püspök urnál, valamint a főispán és alispánnal átadta névjegyét.

Hymen. Stelzel Ernő, cs. és kir. tüzérhadnagy f. hó 8-án örök hűséget esküszik feketeardói és nagy-tarnai Meyer Erzsikének, Meyer Guidó tábornok s nyitrai dandárparancsnok kedves leányának.

Flesch József ur, nyitra-zohori birtokos, az egyházmegyei könyvtárnak közel 100 kötetre terjedő, jobbára igen értékes könyvet adományozott.

Halálozás. Sztáray Lajosné szül. Kovács Erzsébet, Sztáray Lajos, nyitrai honvéddörnagy neje f. hó 3-án hirtelen elhunyt. — Tichy Antal pozsonyi kanonok élete 63-ik, áldozárságának 40-ik évében okt. 3-án jobb létre szenderült. A megboldogult 1890-93-ig megyénkben islelkészkedett, megpedig Tardoskedden, hol buzgó és humánus tevékenysége miatt osztatlanul birta hivei szeretetét. R. i. p.!

Ritka halotti jelentés jutott kezünkbe e héten, mely azt adja tudomásul, hogy Pólya Pál, budapesti mérnök Nyitrán élete 32. évében elhunyt. A gyászjelentés továbbá elmondja, hogy a megboldogult okt. 4-én a róm. kath. egyház szer-tartásai szerint fog eltemettetni, az engesztelő sz. mise-áldozat pedig érette okt. 5-én az egek Urának bemutatni. — Eddig még semmi szokatlan ninesen. De ha megnézzük az aláírásokat, ott egy-ke-t — előttünk ismeretlen néven kívül — csupa zsidókat találunk, köztök Verő Sándor és dr. Szeghő Zsigmond családját. A megboldogult, ki dr. Pólya Barsvármegye néhai főorvosnak fia,

ugyanis még tanuló korában kath. hitre tért, míg többi rokonai megmaradtak zsidóknak. A család azért nem szakította meg vele az összeköttetést, sőt betegsége miatt éppen ide Nyitrara vonult vissza üdülést keresni és sógoránál, Verő Sándornál lakott. Itt látta el halotti szezségeket P. Január, sz. Ferencrendi lelkész. A temetést azonban a nyitrai temető halottas házában tartották. — A gyászjelentés, mint értesülünk, minden katolikus színezet nélkül volt kiadva, de Verő Sándor ur határozottan kívánta, hogy miután katolikus volt, a katolikusok gyászjelentéseinek teljes szövegében jelenjék meg.

Adomány. Ezen cím alatt a következő sorokat veitük: Markhot Gyula Nyitravármegye alispánja a nyitrai kath. kőművesek művelődési és segélyző egyletének 50 koronát adományozott, hozzá mellékelvén kitűnően sikerült magyar díszruhás arcképet is. Fogadja vármegyénk ezen nemes és előkelő fia ezuttal az egylet iránt tanustott ezen újabb rokonszenuveért hálás köszönetünket. *Az elnökség.* — Özv. gr. Andrássy Manoné szül. Pálffy Gabriella grófnő a nyitra-zerdahelyi templomnak 200 koronát adományozott új zászlók beszerzésére. A nemes szívű úrnőnek a nyitra-zerdahelyi plebános, Fiebig Alajos ur lapunk útján mond hálás köszönetet. — A megajándékozott templom zászlóinak elkészítését a nyitrai oltáregylet vállalta el.

Szabadlábra való helyezés. Lőcséről Kollányi Gyula megyei aljegyzőhöz érkezett távirat szerint a vizsgálat alatt levő Füzesesréy Emil szabadlábra boesáttatott és néhány nap mulva városunkba érkezik.

Szinielőadás. A nyitrai kath. legényegylet mult vasárnap új elnöke, dr. Batthyány Vilmos gróf kanonok tiszteletére szinielőadást rendezett. A nézőtér ez alkalommal zsufolásig megtelt, az ülőhelyeket majdnem kizárólag hölgyközönség foglalta el. Az első sorban ott láttuk előkelőségünk férfai közül az elnökön kívül dr. Bobok József, Jeszenszky Alajos és Nemcsék Ferenc kanonokokat, dr. Rudnay Sándor polgármestert, Ocskay László városi pénztárost, dr. Ádám Endre ezredorvost leányával, Bócz Antal kir. törvénytészéki elnöki irodavezetőt nejevel, dr. Tóth János és Roch Gyula tanárokat, Hevera János, Czeizel Antal és Cseifalvy Aladár káplánokat stb. Az előadás előtt a „Hódoló ipar apotheosisa“ című némaképet mutatták be igen leleményes összeállításban. Erre következett Bodnár Gáspár „A stiglinek“ című, 4 felvonásos énekes színműve. Ritkán láttunk ilyen sikerült előadást e helyen, a mi annak a jele, hogy ez alkalommal a betanulásra és a próbákra nagyobb súlyt fektettek. Simik Antalka, Jakubicsek Matild és Tvrdy Mariska k. a. jól megállották helyeiket, bár az utóbbi az énekarabok alatt nem volt ment a lámpaláztól, a mi azonban fellépésének a sikerét nem csökkentette. Simik Antalka játéka kifogástalan volt, de maszkja egyáltalán nem volt. Figyelmeztetjük a rendezőt, hogy a jövőben a női szereplők is megfelelő maszkirozásban részesüljenek, mert Karikásné, az anya, a szinpadon egyidősen látszott leányával, Micikével, az ilyen eljárás pedig sokat von le a darab értékéből. Szabó József mint cipésmester jól ábrázolta a papucshóst, míg Feitscher Ernő egy elzüllött vén legényt nagyon élethűen mutatott be. Sipos Lajos a jóra való derék munkást jól személyesítette. Geller Alfréd pedig mint suszterinas remekelt, ki úgy fogta fel a szerepet, mínt ha volna más, mint pajkos suszterinas, nem lett volna, sikerült kupléit többször megújrázták. Reichel, Piacek és Gruber a léhűtő diurnisták prototipusai voltak. Czápay, mint német börziáner, pompásan utánzott nyelvészeti hibákban leledzett, a szerepe ugyanis megkívánta, hogy mint német nyakatekert magyarsággal beszéljen. A hölgy szereplőket a rendezőség csinos virágbokréttákkal lepte meg. Az előadás után a szinpadi díszletek

eltávolítottak, a nézőtér kiürített és tánchoz fogott a fiatalság, mely fesztelen jókedv mellett a késő éjjeli órákig tartott.

Téli gazdasági tanfolyam Nyitrán. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület által rendezett III. téli gazdasági tanfolyam november hó 18-án kezdődik. Jelentkezni lehet a tanfolyamra október hó 30-ig. Felvétetnek a tanfolyamra földműves-gazdáknak 17 éves koron túli fia, ha eddig is földműveléssel foglalkoztak. Felvétetnek továbbá is földműveléssel foglalkoztak. Felvétetnek továbbá gazdasági cselédek, kiket a birtokosok és bérlők munkafelügyelőkké akarnak kiképeztetni. Teljes ellátásért minden egyes tanuló 24 koronát fizet havonként. A tanfolyam február hó végeig tart. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület ez uton kéri a lelkész, birtokos, bérlő, gazdatiszt, jegyző és tanító urakat, hogy a gazdákat ezen tanfolyamra figyelmeztetni sziveskedjenek.

Elgázolás. Hétfőn október 1-én Weisz Dávid kocsisa Gergely Pál Nyitrán a gyár-utcában Hutys Imre napszámos hasonnevű 1½ éves fiát elgázolta. A kavicsesal telt szekér a gyermek jobb combján keresztül ment és esonttörést okozott. A kocsis vétkes mulasztást követett el, mert a lejtős utcában a szekérének kerekeit nem fékezte.

Miért nem számolnak be képviselőink. Valaki elég malitiosus volt országgyűlési képviselőink egyikét, mivel most az ország különböző kerületeiben a képviselők beszámoló beszédeiket tartanak, azon kérdéssel meginterjúvolni, nem szándékoznak-e egyáltalában több évi parlamentáris működéseikről választóik előtt beszámolni. A képviselő elég őszinte volt beismerni, hogy igenis nincsen szándékuk sem neki, sem képviselő társainak beszámolni, mert először ingyen senki sem jönne őket meghallgatni, másodsor nincsen pénzük, hogy a választókat díjazhassák, mert eszem-izomra és fuvardíjra néhány 1000 koronára lenne szükség, a pénz dolgában pedig a vármegyei képviselők szűkiben vannak, a párt pedig ilyen celokra nem ad; — különben nincsen semmi beszámolni valójuk, mert parlamenti működésük nyitott könyv, (de tiszta könyv, melybe még nincsen semmi beleírva. Szerk.).

A borhamisítás és a törvény. A közeledő szüret alkalmából célszerűnek véljük a borvásárlók figyelmét felhívni az 1893. XXIII. törvényekről azon intézkedéseire, melyekkel a törvény a borhamisítást sújtja. Az említett törvények értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik az, a ki vízzel kevert mustot, bort, vagy a már kész kiejert, de a kiejertés után vízzel megkevert törköly bort; továbbá a ki törköly borral vagy gyümölcs borral kevert természetes bort forgalomba hoz, vagy elad. A ki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyagokkal kezeli, vagy a természetes bort törköly borral vagy gyümölcs borral összekeveri, az, mint mesterséges bor készítője 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és ezen felül még 7 hónapig terjedhető elzárással büntetettik és ezenkívül az illetőktől a tiltott módon kezelt borok elkobozandók.

Az épülő n.-surány-érsekújvári vasut már annyira haladt, hogy a jövő hó közepén atadják a forgalomnak. A tót-megyéri állomás restaurációjának bérlőjét már értesítette az igazgatóság, hogy berlete nov. 15-én megszűnik, mivel a személyforgalmat a nyitra- és zsitvavölgyi vonalakról Surányból nem többé Megyerre, hanem Ujvárra fogják terelni.

Az orvosok díjazása. Széll Kálmán, a belügyminiszterium vezetésével megbízott miniszterelnök nagyon fontos dolgot hozott életbe, mely különösen a szegényebb osztály javára előnyös. A legújabb rendeletében az orvosi díjazást szabályozta, melynek a minimumát négy osztályba sorozta. Az első fokozatba a fővárost, a másodikba a vidéki nagyobb gócpontokat, a harmadikba

a kisebb mezővárosokat s végre a negyedik fokozatba a legszegényebb vidéket osztotta. Általános határozat az, hogy az orvos két kilométerrel továbbra fuvardíjat követelhet és azon esetben, ha fél napot tölt a betegnél, az utazási időt is beleszámíthatja. Az orvos lakásán az első tanácsért az I. fokozatban 4, a II-ban 3, a III-ban 2, míg a IV-ben 1 koronát számíthat fel. A további rendelkezések a fokozat szerint 3, 2, 1½ kor., az utolsónál 80 fillér állapított meg. Az orvosi bizonyítvány díja bármely fokozatban 4 koronában lett megállapítva. Ha azonban a gyógykezelés 30 napnál tovább tart, ekkor a díjak esetleg felényire leszámíthatók. A nappali látogatás a részletes díjtételek szerint az I. fokozatban 6, II-ban 4, III-ban 3, a IV-ben pedig 2 korona, míg az éjjeli látogatás díja, 8, 6, 4, illetve 3 koronában lett megállapítva.

Házi ipari tanfolyam. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület Farkasdon és Pöstyénben kosárfonási tanfolyamokat rendez a következő december és január hónapban. A kik e tanfolyamokon részt venni akarnak, jelentkezzenek Pöstyén és Farkasd községek előljáróságánál.

A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület által Szenicen, a f. évi október hó 1-én rendezett országos tenyészállatvásáron a következő díjak lettek kiosztva a tenyésztők között. Tehenek díjazására: I. díj Czintula Sándor dojesi lakos; II. díj Szedlacsik János hlubokai és Barcza János hradisti lakosok; III. díj Csohrda János hlubokai, Csernek János nagypritzsdi lakosok; IV. díj Pinkava Pál jablonici, Liszeczky János szottinai lakosok; V. díj Mikulik Pál csácsi, Stoklasz József rohói, Csernek Pál berencs-váraljai, Morávek János csácsi, Opalek János csácsi, Stoklasz József rohói lakosok; VI. díj Maszár Pál aszói és Vavra János bűdöskői lakosok részére. — Üszök díjazására: I. díj Otruba Márton jablonici lakos; II. díj Csernek Márton berencs-váraljai, Pupek Pál csácsi lakosok; III. díj Podmajerszky János berencs-váraljai és Morávek János nagykovalói lakosok; IV. díj Maszár Pál aszói és Krajcsir Pál aszói lakosok; V. díj Petrla János szenici, Szvati Márton szottinai, Holoska Pál szottinai, Chodúr Pál csácsi, Szvati Pál szottinai és Bossák Pál szottinai lakosok részére. — Elismerő oklevelet nyertek: Schvarecz Manó szenici, Ronchetti Antal rohói, Holub Lajos szenici, Havor Gyula szenici, Vagyon István szenici és Brunovszky Adolf szenici lakosok.

Automata-konduktor. A villamvasutakon jelenleg nagyon sok embert kell alkalmazni. Minden kocsihoz jut körülbelül 4 alkalmazott a váltóörökkel és ellenörökkel együtt. Hogy ezen a hátrányon segíteni lehessen, feltalálták Németországban az automata-konduktort. Régen volt már, a mikor az első automata-konduktort kipróbálták. Remek és drága szerkezet volt s mindenesetre megvolt az a nagy előnye is az eleven konduktor fölött, hogy nem beszélt vissza, de a konduktor dolgát nem végezte el, tehát ad acta tétetett. Most újra kísért az automata-konduktor, az angliások csináltak egyet. Az „Engineering“ szerint ez a modern konduktor jól működik s az igaz, hogy nem beszél vissza, de azt az utast be sem ereszti a kocsihoz, a ki nem fizet előre. Egy hátránya van csak, hogy olyanformán működik, mint az önműködő mérlegek s így lassan lehet szállni miatta a kocsihoz. Egyszerre csak egy embert ereszt be, a mi itt minálunk hátrány számba megy, a hol félméteres ajtón egyszerre három ember szokot beugrani. A szerkezete végtelenül egyszerű s ezért remélhető, hogy nagy elterjedésnek fog örüdeni. Alapelve az, hogy a bedobott 10 filléres hatása alatt kártyát ad, a mely kártyával ki lehet nyitni a kocsi ajtaját addig, míg egy ember beléphet, de azután az ajtó ismét becsukódik. Tehát csak egyenkint lehet a kocsihoz szállni s a mérlegkészület mindig jelzi, hogy mennyire van tele a kocsi, s ha például teljesen

megtelt kocsit jelez, nem lehet bemenni és a ki beledobja az automata-nyílásba a kártyáját, az egyszerűen elveszti s válthat ujat. Tehát nem beszél vissza ez a konduktor, hanem büntet.

A nyitrai színházban tegnap este színre került „Nemzet fiait“ ma vasárnap és jövő szerdán megismétlik. Tekintettel a jótékony célra, ajánljuk a közönség szives pártfogásába.

Szivemelő ünnepély folyt le szeptember hó 30-án Rakova községben. E napon áldotta meg Tvrdy Ignác csacai prépost az unjonnan renovált templomot, Jézus szive s Mária szive oltáraival. A befejezett mű egyrészt a szegény nép buzgó áldozatkészségét hirdeti, másrészt a plebánia érdemdús elkészének, Szecsánszky Jánosnak évekre terjedő laukaditlan fáradságtalan-ságáról tanuskodik — Isten dicsőségének emelésére. E két tényező karöltött közreműködése mellett vált a rakovai templom azzá, a mi jelenleg Szent megáldatása után Szmda Kálmán kisucujhelyi plebános intézett a nagyszámú hívőkhöz tartalmas, népies hangú beszédet. Nagy misét a helybeli esperes mondott papi segédlet mellett, mint pappá történt felszentelésének 40. évfordulóján, mely alkalomból — akarata s intenciója ellenére — számosan üdvözölték úgy pályatársai, mint a világi hatóságok részéről. Az egek Ura tartsa őt soká népe boldogságára!

Búcsú Negyeden. Búcsú és vásár között nagy különbség van a vidéken. A vásár nagyobb bevásárlásoknak kutforrása, ellenben a búcsú ünnep, főleg a katolikusoknál. A negyedi búcsú ez évben héber atyánkfainak is azzá lett, mivel az mult szombatn lett megtartva s így magyarszidó sátrasok helyettesítettek részben a forgalmat kifejténi. Ez azonban nem volt inyere a népnek, mely nagy választékhoz szokva s túlzott konkurencia által akkor élvez olesőbb árukat, ha több az elarusító. Különben jobban mulattak a búcsúban — mint vásároztak. A családok honn maradnak s vendégségeket csapnak, fogyasztani kell az új-bort. A sátrak a kath. templomtól felfele párhuzamosan húzódtak a nagykorcsmáig, de más evekben jóval feljebb: mit a sábesznak lehet tulajdonítani. A déli órákban valóságos emberáradat nyüzsgött a sátorfalak között. A kíváncsiak száma nőttön nőtt s alig lehetett megszabadulni a tömkeleg közül — mit egyesek szívből óhajtottak — jutott a portengerből torkukra elég. A fiatalság a felállított korcsmai sátrakban járta a csardást másnap reggelig. Őt ilyen sátorban húzta a cigány lábuk alá (minden banda más nótákban), idegessé tette az embert, ki ezt nem szokta meg. Mellette egy nagy dobos hirdette a komédia látványosságait kajbálva. Atellen a béna koldusok serege szólott kerden a közönség szívehez, meg-megsapkodva az orrukat a pecsenye süttök illatának árja. S végül állanak a csizmadia. Talnyomó része zsigárdi s jól ismert egyének pontosan megjelennek minden évben készáruikkal. Sikerül is nekik mindig az eladás — lévén az olesőbb a fogadott munkánál. Nem baj az a népnél, ha ideig-óráig tart, csak olesó legyen. A kérge fából, a belső talp „Kuns-bőrből“, a sárok papírból készül — de azért átjártak a farkasdiak is hozzájárulni a fogyasztáshoz. Az olesó ma mindenhol dominál s mindenben, de éppen ez a nagy baja a népnek, hogy ezáltal nagyon is gyakorta kell vennie.

Irodalom.

Éliane. Regény két kötetben. Irta Craven Ágostné. Fordította Rada István dr. A *Családi Regénytár* 7-ik és 8-ik kötete. Kiadja a *Szent-István-Társulat*. Budapest. Stephaneum. 1900. Egy-egy kötet ára díszes vászonkötésben egy korona. Craven Ágostné az újabb francia katolikus szépirodalom egyik legkitünőbb képviselője. Regényei kiváló alkotások — tekintünk akár a meseszöveg érdekességét, akár a szereplő jellemek finom árnyalatait, akár a stílus előkelő szépségét, akár az elbeszélte történetek nemes irányát s az írónőnek azokból felénk sugárzó mélyen vallásos, igazán katolikus világnézetét. E kitünő írónőnek egyik legérdekebb regényét adta ki most a Szent-István-Társulat nagy reményekre jogosító ifjú vállalatában, a *Családi Regénytárban*. *Éliane*

a címe a regénynek, a mely a francia előkelő társaság köréből vette tárgyát, abból a körből, melyben még a nagyon is közel multban bevett szokás volt, hogy gyermekeik házasságát maguk a szülők intézik. Kiválasztják a fiú számára a menyasszonyt, a leány számára a vőlegényt a nélkül, hogy az illetők csak sejtjenének is valamit. S ha a két család megegyezett: egy estélyen bemutatják egymásnak a fiatalokat s másnap megtörténik az eljegyzés. A regényt Rada István dr. fordította ügyesen, élvezhetően. A regényt — bár harminc ívvel hosszabb — két kötetbe szorította az áldozatkész Társulat s így valóban mesés olcsó áron juthat a regényolvasó közönség e szép munkához. Éliane a Családi Regénytár 7-ik és 8-ik kötetét képezi. A megelőző hat kötet tartalma a következő: I—II. Montal Mária: Germaine eszménye. Fordította Spett Gyula. III. Cyprián: Utak az életben. IV. Lamiraudie: Filemon ezredes. Fordította A. Vilma. V—VI. Eszter. Eredeti irányregény. Irta X... grófnő. Egy-egy kötet ára egy korona.

Magyar konvertiták. Eletrajzi adatok. Gyűjté *Hahnkamp* György, győri székesegyházi kanonok stb. A ft. egyházi hatóság engedelmével. Budapest, 1900. 8-rét, 264 lap, Stephaneum nyomása. Külföldön már régen terjedelmes munkák jelentek meg konvertitákról, azonban, noha mindenütt más nemzetbeli konvertitákra is reflektáltak, mindössze alig harminc magyar konvertitáról tesznek említést. Pedig a reformáció óta nálunk is folyton tartott az üdvös ellenmozgalom. Szerző azért vállalkozott arra, hogy a rang, tudomány, állás vagy egyéb figyelemreméltó körülménynél fogva kiválóbb magyar konvertitákra vonatkozó adatokat röviden összeállítsa szent hitünk dicsőítésére. Éveken át folytatott kutatás eredményét tárja most a közönség elé; hatszáznál több konvertitával ismert meg és pedig magyarral, vagy közbe idegenel, ki hazánkban lett katolikussá. Szerző épen nem tart igényt arra, hogy munkáját tökéletesnek tartsák; szerény kezdeményezésnek mondja; mindazáltal könyve fölötté érdekes; olvasása közben hazánk négyszázéves története vonul el szemünk előtt; nem egy család e könyvből fogja megtudni, kinek köszöni katolikus vallását. Megjegyzendő, hogy a munka a második keresztény millennium befejezése alkalmára jelent meg ajánlva a „Jó Pásztornak és szeplőtelen Szűzanyának, ki egyedül győzedelmes minden eretnecség fölött“. A Stephaneum nyomdában készült szép kiállítású munka ára csak 2 korona, (bérmentve 2 kor. 20 fillér.) Megrendeléseket elfogad a Szent-István-Társulat könyvkereskedése. (Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28. sz.)

CSARNOK.

Nyitra multja

a nyitravármegyei Monografia.

Megjegyzések
Czeizel Gábertől.
(Folytatás.)

Nyitra város közigazgatásának írója a Monografiában, IV. Béla király szabadalom- és birtok-adományozó levelét a város részére, latin nyelven közli, minek a mai viszonyok közt már kevesen tudják teljes hasznát venni. Azért tartalmát itt közlöm. A nyitrai polgárok érdemeit vizsgálva, amelyekről már fentebb volt szó, felemliti, hogy a nyitrai polgárok nagy állhatatos kérelmére „instantissimis petitionibus... inclinati“, nekik a fehérvári polgárok szabadalmait adományozza, hogy t. i. a közölök való eljáró — villicus — tizenkét esküdtel ítéljen a pénzbeli peres ügyekben, polgáriakban és fenytőügyekben — causas... civiles et criminales —, s a nyitrai polgárok ne tartozzanak megjelenni más bíró ítél-

lőszéke előtt; de ha nehéz kérdésekben nem tudnának dönteni, a király vagy tárnokmester elé terjesztendő az ügy igazságos ítélethozatal végett. Az ország ellenségei ellen kötelesek tizenkét fegyverest állítani a király zászlója alá. S hogy számuk növekedjék, engedélyez nekik a várerődben — in ipso Castro — szabad piacot minden keddi napra, úgy hogy a vásárosok áruikat adómentesen — sine aliquo debito tributi — szállíthassák oda és vissza. Végre kijelenti IV. Béla, hogy nyitrai vendégeinek adományozott királyi földeket, melyek tényleges birtokába rendelkezésre Ivanche-fia András ispán — comes — a nyitrai káptalan hiteles bizonyosága mellett bevezeti őket.

A királyi földek adományozásáról a rövid említésen kívül nem ismerünk más a birtokot tüzetesen megjelölő királyi adományozó oklevelet; valamint nem birjuk azt a megbízó levelet sem, melyet a nyitrai káptalan állítása szerint, IV. Béla király a káptalanhoz intézett; de birjuk a nyitrai káptalannak a királyhoz intézett részletes jelentését a birtokba való bevezetésről. Ebben a határok nagy pontossággal soroltatnak fel, s a menyinyiben most megállapítható, azok a királyi földek nagyban jelenleg is a nyitrai polgárok birtokában vannak, csak hogy a birtok nagy része idő folytán a felső- és alsóvárosi polgári házak közt felosztott, s az illető házak a legutóbbi nagy átalakulásig (1848) a hozzájuk tartozó birtokkal, vagy ha ez zálogban volt, az ahhoz való joggal kerültek adás-vétel alá.

A birtok-felosztás a polgári házak közt oly időben történhetett, midőn a polgárok nagyobb része már nem az erődítmények által szűkre szabott felső-városban, hanem az egykori külvárosban — suburbiumban — laktak. A múlt században Gusztányi püspök (1764—1777.) elkészítette a felső város földkataszterét, mely szerint sokkal több felső városi házhoz tartoztak földek, mint jelenleg jogosítványok a közös polgári erdőhöz: Szörényi László felszentelt püspök és szentéletű nyitrai kanonok (1709—1752.) pedig feljegyezte, hogy szemelattára több kanonoki házat a felsővárosban várvédelmi szempontból leromboltak, úgy hogy nem maradt annyi háza a káptalannak, a hány kanonokja volt.¹ Mellesleg még felemlitem, hogy a nyitrai káptalannak is volt földje Davarcsányban, s IV. Béla király, hogy az egész Davarcsányt a nyitrai polgároknak adományozhassa, a káptalannak cserében Podluzsányban adott királyi várföldet.²

A nyitrai káptalan részletes jelentése a „nagy méltóságú“ — „Excellentissimo“ — Béla királyhoz a végrehajtott beiktatásról, melyet a király adományozó-leveléig örök időre megerősített, a Nyitravármegyei Monografia 511-ik lapján röviden felhozzatik azzal: „A városi határt a beigtató oklevélből ma már igen bajos megállapítani.“ Igaz, hogy a határjelző körtefa, görbe fűzfa, a három nyárta stb. már réges-régen nem léteznek; a szomszédos várjobbágyok is más birtokosoknak engedtek helyet; az erdők és utak a lefolyt századok alatt nem csekély változást szenvedtek: de a ki a nyitravárosi mostani határt tüzetesen ismeri, s a régi határjárások szokásaiban tájékozott, úgy találhatná, hogy amint fentebb már állítottam, nagyban Nyitra város ma is a IV. Béla királytól nyert földterület birtokában van, akár Davarcsányt, akár a köröskényi vagyis a két Köröskény közti földet, akár a városhoz közvetlenül fűződő birtokot tekintjük; de ennél nem szabad a kiinduló pontot „a zabori alsó vilák“-nál keresni, hanem Tormossal szemben a Nyitra folyónál, körülbelül ott, a hol ma is a nyitrai alsó rétek kezdődnek. A Hid-utca az adományozott területen kívül feküdt, s jogállásra Györkkel és Váraljával egy sorba van helyezve az 1626. évi püspökségi Urbáriumban. Az Alsó-Zobor, régenten Csicsó-István-hegy, az alatta el-

¹ Szörényi L. Lectori könyvecskéje.

² L. Vagner: Adalékok. 377. l.

terülő földdel és réttel a „Nyáras-kútig“, Sindolkaig, és Kis-Tormos a Márton-domb alatt, a nyitrai káptalan birtoka volt már akkor; Nagy-Tormos, a jelenlegi Tormos pedig a nyitrai püspökség birtokát képezte. A beigtató okmány határjelölése még ma is meglehetősen nyomon követhető.

Egy részlet különösen figyelemre méltó. Nyugatról visszatérőben a várjobbágyok Párútea határa mentén jöttek „Chypani“ hegyre, a későbbi Akasztófa-, mostani Rákóczy-dombra, hol határhalm volt; onnét lemenve azon a vonalon, mely jelenleg is a várost a Párútcától elválasztja, közeledtek „Nyitra városához“, a mostani Alsó-Palánkhoz, Balasey, Petros fiának, várjobbágyának, kúriájához; innét Vadas várjobbágy palotája — „Palatium“ fölött, — alighanem a régi Lieszkovszky-kávéház, most Frischer-ház fölött, haladt a határ két templom között, bold. Szűz Mária és sz. Mihály temploma közt; azután leszáll — (t. i. sz. András-Dombról) — a nyitrai egyház v. i. püspökség földje felé (Györk, később Gyürk és Gyürki), — „s a külvárosból — suburbium — jön Nyitra folyóhoz“, s ezen át érkezik a kiinduló ponthoz.

E határjárás részletből következtetni lehet, hogy Nyitra akkori külvárosa, a jelenlegi alsóváros, IV. Béla király idejében véd-fallal, vagy palánk-cölöp-véd-művel még nem birt, másként azt okvetlenül fel kellett volna említeni. Nevezetesen a határjárás részletben még az, hogy a határvonal két templom között vonult át, sz. Mihály és a bold. Szűz Mária templomai között. Sz. Mihály temploma az András-dombon ma is létezik; egykoron temető-kápolna lehetett, melyet rendszeren sz. Mihály arkangyal tiszteletére szenteltek. Az András-domb néhány év előtti leásatása, valamint a Takarékpénztár s a szomszéd házak építése alkalmával nagyon sok emberi csontmaradványra akadtak, mi által igazolást nyer a vélelem, hogy ott volt Nyitra legrégebbi temetőhelye, talán addig, míg nem helyezték át a déli palánk alá, a jelenlegi Palánk-utca alatti területre, a hol most is a fájdalmas sz. Szűz szobra a volt kegyeletes helyet jelzi. A szobor és az átellenes dombon fekvő Palánk-utca közti területen még 1850. körül láthatók voltak sirdombok és mellettük fakeresztesek. Magától értetődik, hogy régi szokás szerint, sz. Jakab piébánia-templomban és körülötte, — a városház melletti téren, ahol a magyarok Vedasszonyának szobra áll — szintén temetkeztek a piébánia alapítása idejétől.

Bold. Szűz Mária temploma, mely a városi határvonalon kívül, sz. Mihály templommal szemben feküdt, a régi Szent-Ferenc-rendi kolostor temploma volt, azon a helyen, a hol a káptalani „Barát-pince“, a nép nyelvén „Nagy-pokol“-féle ház áll, a Pokol- és Gyürki-utca találkozásánál a 23. sz. ház. Ezt azért hozom fel most röviden, nehogy tovább terjedjen a Monografiába is bekerült tévedés, mintha a régi Szent-Ferenc-rendi Bold. Szűz Mária-templom a Mária-hegyen volna keresendő.

Különös figyelmet érdemel a IV. Béla király által engedélyezett vásárjog és szabad piac indokolása: „hogy a polgárok száma felszaporítottassék“ — „ut eorum (civium) numerus augeatur“. Ez indokolásból lehet következtetni, hogy a király akkoron a polgárok számát nem találta elég nagygnak az adományozott szabadalmak gyakorlati érvényesítésére és a városra háramlott kötelek állandó teljesítésére. Sokat megmagyaráz ez Nyitra későbbi történetéből. A király jó szándéka vagy épen nem, vagy csak kisebb mérvben ment teljesedésbe: a városi polgárság száma nem igen szaporodott, legalább nem oly mértékben, hogy a várispáni hatalmaskodás ellenében jogait és szabadalmait kellőképpen megvédehesse volna. Talán a városi polgárság sem sietett nagyon új vendégek befogadásával, nehogy a nyert földbirtok haszna többek közé oszoljon meg. De az is lehetséges, hogy a védett felső-városban nem találván már

Hirdetés

az állami szőlővesszőszaporító és oltvány-telepeken termelt szőlővesszők és szőlőoltványok eladása tárgyában.

Az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszők és szőlőoltványok kizárólag hazai szőlőbirtokosoknak a következő árakon és feltételek mellett adatnak el:

I. Az eladási árak:

a) Amerikai fajtájú szőlővesszők:

I. osztályú sima vesszők ezre	16 K.
II. osztályú sima vesszők ezre	8 K.
I. osztályú gyökeres vesszők ezre	32 K.
II. osztályú gyökeres vesszők ezre	16 K.

b) Európai fajtájú szőlővesszők:

I. Bort termő fajták:

I. osztályú sima vesszők ezre	8 K.
II. osztályú sima vesszők ezre	4 K.
I. osztályú gyökeres vesszők ezre	16 K.
II. osztályú gyökeres vesszők ezre	8 K.

2. Csemege fajták:

I. osztályú sima vesszők ezre	12 K.
II. osztályú sima vesszők ezre	6 K.
I. osztályú gyökeres vesszők ezre	24 K.
II. osztályú gyökeres vesszők ezre	12 K.

3. Európai szőlőfajgyűjtemény:

I. osztályú sima vesszők ezre	30 K.
II. osztályú sima vesszők ezre	15 K.

c) Szőlőoltványok:

Gyökeres fás szőlőoltványok ezre	200 K.
Sima zöld szőlőoltványok ezre	100 K.

Csomagolásért, még pedig: a szőlőoltványoknál ezrenként 2 K. s a szőlővesszőknél ezrenként 1 K. 20 fillér, a szőlővessző és szőlőoltvány üzleti szokások értelmében külön számítottak.

Ezer darabnál kisebb szállítmányoktól az ezer darabnak megfelelő csomagolási költség számítottatik.

Mind a szőlővesszőknek, mind a szőlőoltványoknak a feladó vasuti állomásig való szállítási költsége az eladási árakban bennfoglaltatik. A vasuti vitelberek azonban a vevőt terhelik s e végből a küldemények bérmentetlenül adatnak fel a vasutra.

Mind az eladási árak, mind a csomagolási költségek utánvetel útján szedtetnek be. A telepeken közvetlenül átvett szőlővesszők és szőlő-

oltványok ára az átvétel alkalmával, belyegmentes ellennyugta mellett közvetlenül a telep házi pénztárába fizetendő.

Ha a vevő a telepeken közvetlenül átvett szőlővesszők és szőlőoltványok becsomagolását nem kívánja, csomagolási költség nem számítatik.

II. A vételajánlatok benyújtása.

Mindazok, a kik az állami szőlőtelepekről szőlővesszőket vagy szőlőoltványokat óhajtanak szerezni, vételajánlataikat a kívánt szőlővesszők és oltványok fajta, minőség és mennyiség szerinti megjelölése s a kiültetés helyének, ugyiszintén a szállításra vonatkozó adatoknak (az átvevő neve, rendeltetési hely, vasuti vagy gőzhajóállomás stb.) pontos feltüntetésével legkésőbb az illető évi november hó 30-ig azon kerületi szőlészeti és borászati felügyelőhöz, illetőleg vincellériskolai igazgatóságához tartoznak benyújtani, a kiknek, vagy a mely igazgatóságnak szőlészeti és borászati felügyelői kerületében a felújítandó vagy szőlővel beültetendő terület fekszik.

III. A szőlővesszők és szőlőoltványok szétküldése.

A szőlővesszők és szőlőoltványok megküldése a vételre ajánlkozók kívánságához képest ősszel vagy tavasszal történik. Azoknak, a kik az elküldés idejére nézve kívánságaikat nem nyilvánítják, a szőlővesszők s a szőlőoltványok tavasszal küldetnek meg. Ugyiszintén tavasszal küldetnek meg az oltványok, habár a vételre ajánlkozó az ősszel való szállítást kívánta, akkor is, ha az őszi szállítást az időjárás nem engedi meg.

Az elküldésről a vételajánlatokat tevők vagy megbízottaik, a feladás napján külön levelekben értesítetnek. Minden értesítő levélhez egy válasz-úrlap és a telep címével ellátott levélboríték csatoltatik. A válasz-úrlap a küldemény hiánytalanul és kifogás nélkül való átvételének elismerésére, illetőleg az esetleges észrevételek vagy kifogások megtételére szolgál és megfelelően kitöltve és aláírva mindenestre legkésőbb három nap alatt beküldendő, mert későbbi felszólalás nem vehető figyelembe.

A vételre vonatkozó kérvények Nyitra, Bars és Trencsén megyék területére

a Nyitra szőlészeti felügyelőségéhez

nyújtandók be.

Alapított 1869-ben

NYITRAI NÉPBANK

mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket;

kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek, részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;

felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

Teljesen ingyen!

Dr. Tóth János felső-zobori szőlőjében mintegy

1000 szekér kő

a szálló kitisztítása céljából, teljesen ingyen átvethető. A kő egy rakáson van, közel az uthoz és igen könnyen megközelíthető. A kik az ajánlatra reflektálnak, forduljanak akár szóval, akár írásban lapunk szerkesztőségéhez.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas-kálit,

kénsavas-ammont,

KOVASAVAS-KÁLIT,

(dohánytrágyázásra)

KÉNPORT, (legfinomabb = 78% Chancel oidium ellen)

RÉZGÁLICOT, 98—99%

legolesőbban szállit a

„HUNGÁRIA“ műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.